

**«Атырау облысы Білім беру басқармасының Атырау қаласы білім бөлімінің
«Жалпы білім беретін Ы.Алтынсарин атындағы орта мектеп»
коммуналдық мемлекеттік мекемесінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі
Акмуканова Ажар Нурумовнаның
«Debattie» дебат үйірмесінің**

ЖОСПАРЫ

2024-2025 оқу жылы

ТҮСІНІК ХАТ

«Бәйге» дебат клубының- білім беру бағдарламасы білімнің гуманитарлық жүйесін нақты көздейтін жаңа бағыптағы клуб. Оқушылар мен ұстаздарды да пікір-сайыстарға араластыруға, өз бетімен ізденуге, білім алу және жалпы шығармашылық белсенділігін арттыруға көзделген. Пікір-сайыстарға дайындық барысында оқушылар белгілі – бір тақырып бойынша мәлімет жинастырып, оларды қарама – қарсы бағыптарды қолдайтын екі түрлі позицияға арналған жоспарға топтастырылады. Олар жақтау және даттау топтарының кейстері. Осының нәтижесінде оқушылар кез-келген мәселеге біржақты көзқараста болудан арылып, терең, сын тұрғысынан оқушыларды, сонымен қатар парламент мүшелерін (класс оқушыларын) бөлудің әртүрлі жолдарын қарастыруға болады. Мысалы: психологиялық тренинг, сергіту, ойын элементтері арқылы, екінші СТО элементі жуан, жіңішке стратегиясы арқылы сұрақ жетегімен бөлуге болады. Жалпы пікір-талас, талқылау, дискуссия, диалог, бір мәселені көпшіліктің талқысына салу ақиқатқа жетудің ең кең тараған және оң нәтиже бере алатын формасы болып табылады. Алайда бұның да өз қыр-сырлары көп. Ең алдымен ол пікір-сайыстыратын мәселенің күрделілігі, кез-келген мәселе бойынша біріміз ақиқат деп білетін нәрсе басқаға мүлде олай емес. Пікір – талас барысында адамдар ортақ мәселе жайлы өз пікірлерін ортаға салады, олардың әр түрлі болуы заңды, пікір сайыстар арқылы тараптар ой бөлуге, өз көзқарастарының кемшіліктерін ашып, оларды ұштауға, кемелдендіруге мүмкіндік алады. Қысқасы, ақиқаттың ең озық таразысы көзқарастар бәсекесі. Бағдарлаәдебиет, тарих пәндеріндегі заман өзгеріснің өзіндік жаңаша көзқарасын сұрап тұратын тақырыптар көптің қасы.. Пікір-сайыс логикалық, психологиялық, адамгершілік және көптеген басқа аспектілерді қамтиды. Үлкен додалар өткізіп, оқушылардың лидерлерін анықтауға тигізер септігі бар.

Өзіндік көзқарасы бар, айналаны сыни тұрғыдан барлап, бағалайтын, шешім шығаруда өзгенің ойын таразылап, өз ойын өткізуге сенімді тұлға қалыптасуына септігі тиеді. Әртүрлі саладағы ғылымның теориясы мен практикасына терең бойлау былай тұрсын, оның тарихы, маңыздылығы, өміршендігі, пайдасы мен зиянында таразылай алатын дәрежеге жеткізеді. Білім беру бағдарламасының жан-жақты, тереңдетілген жайын ашады.. Пікір-сайыс әдеттегі пән олимпиадалары секілді. Жүйемен өткізілетін әр түрлі деңгейдегі пікір-сайыс бәсекелері арқылы жүзеге асыруға болады.

Олимпиадаларда оқушылар тек бір пән бойынша ғана білімдерін көрсете алса, пікір – сайыстарда олар жан – жақты, әр түрлі салалардағы білімдерін көрсетіп, жетілдіре алады. Пікір – сайыстардың әдеттегі олимпиадалардан айырмашылығы да, артықшылығы да осында. Үйірме оқушының тұлға, азамат ретіне жетілуіне, білім алуға деген қызығушылығының артуына зор ықпал етуі сөзсіз. Сонымен бірге пікір – сайыс бағдарламасы жаңа орта білім беру жүйесінің идеяларымен толық үйлеседі деуге де негіз бар.

Р/с	Тақырыбы		Сағат саны	Мерзімі
	Теориялық бөлім	Практикалық бөлім		
1	Кіріспе. Пікір-сайыс деген не? Пікір сайыстыру принциптері		1	
2	Пікір-сайыс стильдері. Пікір сайыстыру қабілеті		1	
3	Қарар. Қарардың түрлері	Қарар шығару	1	
4	Жақсы қарар жазу тәртібі. Қарар үлгілері	Қарар сараптамасы	1	
5	Критерий-мақсат. Критерий-құндылық	Қарарға арнап критерий шығару, оған сараптама жасау	1	
6	Критерийге сипаттама	Критерийді негіздеу	1	
7	Аргументтер. Ақыл шабуылы. Ақыл шабуылының тәртібі	Аргумент құрастыру	1	
8	Аргумент құрастыру. Аргумент құрылысы. Аргументті қолдау	Аргумент құрастыру	1	
9	Аргументті негіздеу түрлері. Жалпылау. Ұқастық. Себеп-салдар қатынасы. Беделге сүйену.	Аргумент құрастыру	1	
10	Критерий мен аргумент арасындағы байланыс	Аргумент құрастыру	1	
11	Критерий мен аргумент арасындағы байланыс	Дебат ойынын өткізу	1	
12	Зерттеу мен дәлелдер. Мәлімет жинау. Мамандармен сұхбат. Компьютерлік зерттеулер	Мәлімет алынатын мәтінмен жұмыс істеу	1	
13	Дәлелдердің түрлері: куәлік, фактілер, статистикалық мәліметтер, шолулар мен мысалдар	Дәлелдер парағын дайындау	1	
14	Жақтау кейсі. Құрылымы. Жақтау кейсінің үлгісі	Жақтау кейсін құрастыру	1	
15	Жақтау кейсі. Құрылымы. Жақтау кейсінің үлгісі		1	
16	Даттау кейсі. Құрылымы. Даттау кейсінің үлгісі	Даттау кейсін құрастыру	1	
17	Терістеу уақыты. Терістеудің 3 деңгейі. Терістеу стратегиялары. Терістеуді терістеу		1	
18	Спикерлердің міндеттері. Спикерлердің рөлдері	Стиль мен ұсынылуы. Көз бе көз байланыс. Дауысты қадағалау. Қимыл-қозғалыс. Өзін-өзі ұстау	1	
19	Сөз түрлері	Стиль мен ұсынылуы. Көз бе көз байланыс. Дауысты қадағалау. Қимыл-қозғалыс. Өзін-өзі ұстау	1	

20	Спикерлерді бағалау критерийлері. Кемшіліктер мен қателіктер	Стиль мен ұсынылуы. Көз бе көз байланыс. Дауысты қадағалау. Қимыл-қозғалыс. Өзін-өзі ұстау	1	
21	Спикерлерді бағалау критерийлері	Стиль мен ұсынылуы. Көз бе көз байланыс. Дауысты қадағалау. Қимыл-қозғалыс. Өзін-өзі ұстау	1	
22	Кемшіліктер мен қателіктер	Дебат ойынын өткізу, талдау	1	
23	Қарсы сұрақ-жауап	Сұрақтар тізбегін құрастыру	1	
24	Қарсы сұрақ-жауаптардың мақсаты	Сұрақтар тізбегін құрастыру	1	
25	Ашық және жабық сұрақтар	Сұрақтар тізбегін құрастыру	1	
26	Қарсы сұрақ-жауап кезіндегі спикерлердің өзін-өзі ұстауы	Сұрақтар тізбегін құрастыру	1	
27	Төрешілік	Дебат ойынын өткізу	1	
28	Төрешінің міндеттері. Шешім шығару	Төреші парағын толтыру	1	
29	Ойыннан кейінгі төрешінің сараптамасы	Төреші парағын толтыру	1	
30	Топтарды бағалау тәртібі	Төреші парағын толтыру	1	
31	Спикерлерді бағалау тәртібі	Төреші парағын толтыру	1	
32	Пікір-сайыс бәсекелері	Дебат ойынын өткізу, талдау	1	
33	Бәсекелердің ұйымдастырылуы	Дебат ойынын өткізу, талдау	1	
34	Пікір-сайыс бәсекелерін өткізудің ережелері мен кеңестері	Талдау	1	
35	Қайталау		1	
36	Қорытындылау		1	

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Американдық Парламентті форматы. 2000 жыл
2. Американдық Парламенттік формат дебат элементі. 2004 жыл
3. СТО жобасының тұрақты журналы «Дауыс пен көрініс»
4. Мектеп және жоғары оқу орындары: ой қозғағыштар, ізденістер, табыстар 74 бет, 2005 жыл
5. Халықаралық ғылыми-әдістемелік журналы «Перемена»- журналдағы журнал материалдары, 2008-2010 жыл
6. «Қазақстан мектебі» журналы №3 2012 жыл 25 бет, 56 бет «Толерантты тұлға». 60 бет
7. «Қазақстан мектебі» журналы №2 2012 жыл 33 бет, «Ұлттық құндылықтарды танытудағы педагогикалық технологиялардың маңызы»
8. Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі 2008 жыл
9. Қазақ әдебиеті энциклопедиялық анықтамалық «Аруана» - 2005 жыл
10. Қазақстан ұлттық энциклопедия. Алматы 1999, №2,3,7,10
11. «Сөз өнері» З.Қабдолов
12. «Әдебиет теориясы» Қ.Жұмағалиев
13. «Қазақ халқының философиялық мұрасы» 2007 жыл
14. «Сөз мәйегі» (мақал-мәтелдер) – 2007 жыл
15. БАҚ құралдары.(Мемлекеттік басылымдар)